

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

**ZASTĘPCZE PROGRAMY SZKOŁY PODSTAWOWEJ
do wyboru przez szkołę**

**ZAJĘCIA PRAKTYCZNE
I TECHNICZNE
TECHNIKA
KLASY VII i VIII**

Nr pr. – Dk 01-4014-24/90/III

**Warszawa 1994
WYDAWNICTWA SZKOLNE I PEDAGOGICZNE**

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

ZASTĘPCZE PROGRAMY SZKOŁY PODSTAWOWEJ
do wyboru przez szkołę

**ZAJĘCIA PRAKTYCZNE
I TECHNICZNE**

TECHNIKA
KLASY VII i VIII

WARSZAWA 1990
WYDAWNICTWA SZKOLNE I PEDAGOGICZNE

Programy zatwierdzone do realizacji w klasach VII i VIII szkoły podstawowej od roku szkolnego 1990/1991 zarządzeniem ministra edukacji narodowej nr 1 z dnia 15.I.1990 roku (Dz. Urz. MEN nr 1 z 1990 roku poz. 1), jako programy zastępcze w przedmiocie *Technika*.

Nr programu: DKO1-4014-24/90/III

Zastępcze programy zajęć praktycznych i technicznych zostały zredagowane na podstawie treści programowych dotychczasowych *praktyk uczniowskich* opracowanych w Instytucie Programów Szkolnych oraz na podstawie badań i propozycji społecznych.

371.2(073)

3138/b/c

WSTĘP

Z 29 programów *praktyk uczniowskich* realizowanych częściowo w kraju do roku szkolnego 1989/90 włącznie, wyodrębniono 22 programy, które były najczęściej wybierane przez nauczycieli i uczniów. Te programy zajęć praktycznych i technicznych przy zachowaniu dotychczasowej struktury i treści nauczania, przedstawiamy jako **programy do wyboru dla klasy VII i VIII w tych szkołach, w których okresowo nie ma możliwości** (pracowni technicznej, narzędzi, materiałów i innych środków dydaktycznych) **realizacji programu podstawowego techniki.**

Zaleca się, aby wybrany i dostosowany do warunków szkolnych program zajęć praktycznych i technicznych był realizowany w czasie nie krótszym, aniżeli jeden semestr. Natomiast **20 do 30% czasu rocznego** należy przeznaczyć na zagadnienia wybrane z programu podstawowego *techniki* dla danej klasy.

Zajęcia praktyczne i techniczne mogą być realizowane na terenie szkoły lub poza szkołą, na przykład w wojewódzkim ośrodku politechnicznym, jego filiach, lub w innej instytucji i zakładzie pracy zapewniającym odpowiednie warunki.

Do wyboru przedstawia się programy o następujących profilach i rodzajach zajęć:

Profil technologiczny

- I. Obróbka papieru
- II. Obróbka drewna
- III. Krój i szycie odzieży
- IV. Obróbka tworzyw sztucznych
- V. Przetwórstwo owoców i warzyw
- VI. Mała gastronomia
- VII. Obróbka metali
- VIII. Elektrotechnika

Profil rolniczy

- I. Uprawa roślin ozdobnych
- II. Uprawa warzyw

- III. Uprawa roślin jagodowych
- IV. Uprawa roślin okopowych
- V. Tereny zielone i szkółki leśne

Profil rękodzielniczy

- I. Wycinanki
- II. Wyroby ze skóry
- III. Artystyczna galanteria drzewna
- IV. Plecionkarstwo — koszykarstwo
- V. Wyroby ceramiczne
- VI. Haft
- VII. Tkactwo
- VIII. Dziewiarstwo
- IX. Koronki

Nauczyciel, znając warunki środowiskowe szkoły, może opracować odmienny program od przedstawionych wyżej. Program taki winien uwzględniać cele kształcenia i musi być zatwierdzony przez Radę Pedagogiczną szkoły, w której będzie realizowany.

PROFIL TECHNOLOGICZNY

Zajęcia praktyczno-techniczne o profilu technologicznym zaznajamiają uczniów z pracą w wybranych dziedzinach wytwórczości.

Celem zajęć jest wprowadzenie uczniów w organizację i ekonomikę pracy wytwórczej z zastosowaniem narzędzi ręcznych i zmechanizowanych. W wyniku ich realizacji uczeń powinien umieć:

- organizować miejsce pracy, współdziałać w zespole, stosować właściwe metody i formy pracy;
- rozpoznawać podstawowe grupy surowców, materiałów, półproduktów, stosować odpowiednią technologię oraz oszczędnie gospodarować materiałami i energią;
- właściwie korzystać z informacji i dokumentacji technicznej;
- posługiwać się narzędziami i urządzeniami technicznymi stosowanymi w pracy wytwórczo-usługowej;
- korzystać z literatury fachowej.

I. OBRÓBKA PAPIERU

1. Umiejętności i wiadomości

— rozróżnianie materiałów papierniczych, ich właściwy dobór do rodzaju wykonywanych prac, spoiw stosowanych do papieru, kartonu, tektury;

- opanowanie podstawowych operacji technologicznych: załamywanie, składanie, zaginanie, cięcie, wycinanie papieru, naklejanie płaszczyzn;
- łączenie elementów papierowych za pomocą kleju, suszenie prac w prasie introligatorskiej;
- prawidłowe i bezpieczne posługiwanie się narzędziami i urządzeniami do obróbki papieru: nożem, kątownikiem, kostką, ściskiem, prasą
- utrzymywanie ich w stanie sprawności.

2. Tematy prac do wykonania

- według wzorów: środki dydaktyczne dla przedszkola i uczniów klas niższych, koperty, teczki wiązane, pudełka, loteryjki, rozsypanki, alfabet, cyferki;
- według projektów uczniów: makiety, modele, prace różne na użytek środowiska, np. podklejanie i oprawianie podręczników szkolnych;
- inne.

3. Materiały i narzędzia

- papier biały i kolorowy, karton, tektura, spoiwa;
- nóż, nożyczki, kątownik, kostka, ścisk, prasa i inne.

4. Wybrane zagadnienia przemysłu papierniczego

Przemysł papierniczy w ośrodku-regionie. Zakłady przemysłu papierniczego.

II. OBRÓBKA DREWNA

1. Umiejętności i wiadomości

- rozróżnianie materiałów drzewnych, drewnopochodnych i drewnozastępczych oraz odpowiednie ich stosowanie do wykonywanych prac;
- doskonalenie poznanych w klasach niższych sposobów obróbki drewna;
- doskonalenie poznanych w klasach niższych sposobów łączenia elementów drewnianych na nakładkę, przez zbijanie, sklejanie;
- opanowanie techniki łączenia elementów drewnianych na kołki i czopy;
- prawidłowe i bezpieczne posługiwanie się narzędziami poznanymi w klasach niższych, a także strugami. Utrzymywanie ich w stanie sprawności.

2. Tematy prac do wykonania

— według wzorów: środki dydaktyczne dla przedszkola i uczniów klas niższych (loteryjki, elementy do składania znaków drogowych półfabrykаты z drewna, elementy zbiorów);

— według projektów uczniów: makiety, modele, przedmioty codziennego użytku (pojemniki na serwetki, tacki kuchenne);

— inne.

3. Materiały i narzędzia

— prefabrykаты drzewne, materiały drewnopochodne i drewnozastępcze;

— piła grzbietnica, piła rozpiatnica, piła ramowa, świder, strugi, pilniki, korba stolarska, kolec, ściski śrubowe, skrzynki uciosowe (przyrzenie), wiertanka ręczna i inne.

4. Wybrane zagadnienia przemysłu drzewnego

Przemysł drzewny w ośrodku-regionie. Zakłady przemysłu drzewnego. Przetwórstwo drewna.

III. KRÓJ I SZYCIE ODZIEŻY

1. Umiejętności i wiadomości

— rozróżnianie materiałów włókienniczych, ocena ich właściwości oraz dobór do wykonywanych prac;

— opanowanie podstawowych operacji technologicznych przy sporządzaniu odzieży: zdejmowanie miary, przygotowanie formy, rozplanowanie na materiale, pętelkowanie, krojenie, fastrygowanie, szycie ręczne i maszynowe;

— bezpieczne posługiwanie się nożycami, szpilkami krawieckimi, igłami, żelazkiem, maszyną do szycia.

2. Tematy prac do wykonania

— według wzorów: spódnice, bluzki kimono, koszule nocne;

— według projektów uczniów: bluzki ozdobne, sukienki, fartuszki, strój na zabawę karnawałową;

— inne.

3. Materiały i narzędzia

— tkaniny, nici do szycia ręcznego i maszynowego, nici do haftowania;

— nożyczki krawieckie, radelko, szydelko, napastrki, igły szpilki, ta-

śmy, żelazko z termoregulatorem, maszyna do szycia elektryczna i wieloczynnościowa i inne.

4. Wybrane zagadnienia przemysłu odzieżowego

Przemysł odzieżowy w ośrodku-regionie. Zakłady przemysłu odzieżowego. Wzornictwo przemysłowe.

IV. OBRÓBKA TWORZYW SZTUCZNYCH I SYNTETYCZNYCH

1. Umiejętności i wiadomości

— rozróżnianie tworzyw termoplastycznych, termoutwardzalnych, chemoutwardzalnych, ocena ich właściwości oraz dobór do wykonywanych prac;

— doskonalenie obróbki tworzyw sztucznych;

— prasowanie tworzyw w formach;

— bezpieczne i prawidłowe posługiwanie się narzędziami i urządzeniami do obróbki tworzyw, utrzymywanie ich w stanie sprawności.

2. Tematy prac do wykonania

— według wzorów: środki dydaktyczne dla dzieci młodszych, przedmioty codziennego użytku na zamówienie klasy, szkoły;

— według projektów uczniów: biżuteria, przedmioty codziennego użytku, upominki;

— inne.

3. Materiały i narzędzia

— tworzywa skóropodobne, rurki, żyłki igelitowe, folie, płytki;

— foremniki do tłoczenia na gorąco, foremniki do zaginania tworzyw termoplastycznych, piłki do metalu, pilniki, żelazko z termostatem, piłki włóśnicowe, noże introligatorskie, kolce, imadło ślusarskie;

— piec elektryczny do wygrzewania tworzyw z regulacją temperatury (150°—250°C), zgrzewarka do folii, polerka do tworzyw i inne.

4. Wybrane zagadnienia przemysłu tworzyw sztucznych

Zakłady przetwórstwa tworzyw sztucznych w ośrodku-regionie. Surowce do otrzymywania tworzyw sztucznych i syntetycznych.

V. PRZETWÓRSTWO OWOCÓW I WARZYW

1. Umiejętności i wiadomości

- poznanie głównych zasad przetwórstwa owocowego i warzywnego;
- poznanie zasad sporządzania przetworów naturalnych, konserw owocowych i warzywnych w naczyniach hermetycznych;
- sporządzanie suszu z owoców i warzyw;
- kwaszenie owoców i warzyw;
- solenie owoców i warzyw, nasycanie cukrem, natłuszczanie;
- prawidłowe i bezpieczne posługiwanie się sprzętem przy sporządzaniu przetworów owocowych i warzywnych.

2. Tematy prac do wykonania

- według wzorów: sporządzanie suszu dla stołówki szkolnej, kwaszenie jabłek, grzybów, śliwek węgierek, gruszek, sporządzanie marynat z gruszek, śliwek, ogórków, buraczków, papryki, dyni, pomidorów;
- według projektów uczniów: dowolne zestawy konserw owocowych w naczyniach hermetycznych, sporządzanie marynat z dowolnie dobranych warzyw przy zachowaniu zasad obowiązujących przy sporządzaniu marynat;
- inne.

3. Materiały i narzędzia

- owoce i warzywa;
- słoje szklane, garnki kamienne, małe beczułki drewniane i inne.

4. Wybrane zagadnienia przemysłu rolno-spożywczego

Zakłady przemysłu spożywczego w okolicy szkoły. Cykl produkcyjny w takim zakładzie. Perspektywy jego rozwoju i modernizacji.

VI. MAŁA GASTRONOMIA

1. Umiejętności i wiadomości

- rozróżnianie produktów spożywczych; podział na grupy według podobieństwa składu i wartości odżywczych;
- posługiwanie się tabelami wartości odżywczej produktów spożywczych przy ustalaniu jadłospisów oraz składu potraw;
- opanowanie podstawowych technologii obróbki wstępnej warzyw i owoców oraz innych produktów spożywczych;
- poznanie zasad obróbki termicznej;
- przechowywanie żywności w warunkach domowych i przemysłowych;

— prawidłowe i bezpieczne posługiwanie się narzędziami i urządzeniami zmechanizowanego sprzętu gospodarstwa domowego oraz środkami do utrzymania czystości.

2. Tematy prac do wykonania

- według wzorów: potrawy z mrozonek, koncentratów, napoje;
- według projektów uczniów: potrawy z wymienionych produktów, ale według własnych pomysłów;
- inne.

3. Materiały i narzędzia

— mrożonki warzywno-mięsne (bigos, kapusta faszerowana), warzywne (fasolka, marchewka), wyroby mączne (pierogi, knedle), koncentraty obiadowe, wody mineralne, napoje gazowane, soki owocowe, koncentraty witaminowe;

— naczyńia, sztuce, zmechanizowany sprzęt gospodarstwa domowego i inne.

4. Wybrane zagadnienia przemysłu gastronomicznego

Zakłady przemysłu gastronomicznego w okolicy szkoły. Zapotrzebowanie na produkty garmażeryjne oraz możliwości zaspokojenia tego zapotrzebowania.

VII. OBRÓBKA METALI

1. Umiejętności i wiadomości

— dobór odpowiednich materiałów do wykonywanych prac ze względu na właściwości wytrzymałościowe, sposób obróbki i estetykę produktu;

— doskonalenie czynności technologicznych w zakresie: ścinania, przecinania, prostowania, gięcia, cięcia, piłowania;

— doskonalenie umiejętności wiercenia otworów i szlifowania powierzchni;

— toczenie metali;

— stosowanie różnych połączeń metalowych;

— doskonalenie umiejętności montażowych;

— bezpieczne posługiwanie się narzędziami i urządzeniami do ręcznej i maszynowej obróbki metalu;

— konserwacja narzędzi i urządzeń.

2. Tematy prac do wykonania

— według wzorów: pomoce dydaktyczne i narzędzia do pracowni technicznej, proste narzędzia ogrodnicze;

- według projektów uczniów: przedmioty i narzędzia usprawniające pracę w gospodarstwie domowym;
- inne.

3. Materiały i narzędzia

- przecinak, wycinak, młotek, imadło, nożyce ręczne, nożyce dźwigłowe, pilniki, gwintowniki ślusarskie, narzynki, pokrętła do gwintowników, oprawki do narzynek, dociągacze do nitów, zagłówki do zamykania nitów, wkrętaki, rysiki;
- wiertarka elektryczna, tokarka, szlifierka dwutarczowa;
- lutownica elektryczna;
- blacha, drut, różnego rodzaju kształtowniki;
- inne.

4. Wybrane zagadnienia przemysłu maszynowego

Zakłady przemysłu maszynowego i motoryzacyjnego w najbliższym środowisku, ich ogólna charakterystyka. Szkoły zawodowe przygotowujące pracowników przemysłu maszynowego i motoryzacyjnego.

VIII. ELEKTROTECHNIKA

1. Umiejętności i wiadomości

- organizowanie stanowiska pracy elektromontażowej;
- obróbka materiałów elektroizolacyjnych i elektroprowadzących;
- rozróżnianie i prawidłowe stosowanie części elektrotechnicznych wykorzystywanych w sieciach mieszkaniowych i sprzęcie domowym;
- wykonywanie czynności elektromontażowych (w obwodach niskonapięciowych — do 24V);
- montaż układów i urządzeń sygnalizacji świetlnej i akustycznej (buczeki, syreny itp.), uzwajanie elektromagnesów;
- zastosowanie właściwych narzędzi do wykonania prac elektrycznych oraz mierników elektrycznych i poprawne odczytywanie wyników pomiarów;
- rozróżnianie części składowych silników komutatorowych i indukcyjnych (małej mocy, np. od wycieraczek samochodowych 12V/6W).

2. Tematy prac do wykonania

— według wzorów: model instalacji mieszkaniowej na planie poziomym, model instalacji elektrycznej na przekroju pionowym budynku wielopiętrowego, brzęczyk elektromagnetyczny, poglądowy układ świetlówki (8—13W) ze starterem, układy sygnalizacyjne ze sterowaniem elektromagnetycznym, próbnik obwodów elektrycznych;

- według projektów uczniów: model elektrycznej siłowni wiatrowej, wielozakresowy zasilacz niskonapięciowy, wielozakresowy woltomierz z miernikiem magnetoelektrycznym;
- inne.

3. Materiały i narzędzia

- przewody instalacyjne, druty nawojowe, sznury sieciowe, oprawkę do żarówek, gniazda, wtyczki, materiały izolacyjne;
- wkreślaki elektrotechniczne, próbники neonowe, inne typowe narzędzia elektrotechniczne, przyrządy pomiarowe (proste);
- wiertarka elektryczna, ręczna;
- inne.

4. Wybrane zagadnienia przemysłu elektrotechnicznego

Energetyka w naszym kraju. Rodzaje siłowni. Zakłady wytwórcze urządzeń elektrycznych. Elektroenergetyczne sieci przesyłowe, rola podstacji transformatorowych Szkoły zawodowe przygotowujące pracowników przemysłu elektrotechnicznego i energetycznego.

PROFIL ROLNICZY

Zajęcia praktyczne o profilu rolniczym zaznajamiają ucznia z pracą w rolnictwie. W wyniku ich realizacji uczeń powinien:

- rozróżniać podstawowe czynniki siedliskowe oraz znać ich wpływ na wzrost i rozwój roślin uprawnych;
- znać fizjologię roślin uprawnych i sposoby opieki nad nimi;
- opanować zasady agrotechniki roślin uprawnych w danym terenie;
- umieć organizować hodowlę roślin, stosować zabiegi pielęgnacyjne;
- umieć posługiwać się narzędziami i małym sprzętem zmechanizowanym w produkcji roślinnej;
- nabyć doświadczenia w zakresie upraw roślinnych;
- korzystać z literatury popularnej agrotechnicznej.

I. UPRAWA ROŚLIN OZDOBNYCH

1. Umiejętności i wiadomości

- poznanie wartości zdobniczej, zastosowań oraz wymagań w stosunku do składników pokarmowych, temperatury, światła i wilgotności najczęściej uprawianych roślin ozdobnych;
- poznanie zasad i opanowanie umiejętności przygotowania ziemi sto-

swanej w produkcji roślin ozdobnych oraz rozmnażania, pielęgnowania, ochrony i cięcia roślin;

- poznanie zasad cięcia i przechowywania kwiatów;
- poznanie i stosowanie zasad rozmnażania generatywnego i wegetatywnego. Rozmnażanie przez okulizację i szczepienie;
- stosowanie zabiegów przyspieszających rozwój i kwitnienie roślin ozdobnych;
- poznanie i stosowanie metod zwalczania chorób i szkodników roślin ozdobnych (metody agrotechniczne, odkażanie ziemi, pomieszczeń, sprzętu i materiałów do rozmnażania).

2. Tematy prac do wykonania

- według wzorów: uprawa jednoroczna roślin wysiewanych wprost do ziemi (chaber, godecja wielokwiatowa, groszek pachnący, nagietek lekarski, nasturecja, rezeda wonna, smagliczka), uprawa roślin jednorocznych w rozsady (aksamitka, aster chiński, begonia, cynia, floks Drumonda, lewkonia, złocień, portulaka);
- według projektów uczniów: rabaty kwietne;
- inne.

3. Materiały i narzędzia

- ziemie stosowane w kwiaciarstwie;
- naczynia stosowane w produkcji kwiaciarskiej;
- łopaty, grabie, pazurki, sekatory, węże ogrodnicze, zraszacze i inne.

4. Wybrane zagadnienia ogrodnictwa

Rodzaje produkcji kwiaciarskiej w ośrodku-regionie, jej stan obecny i perspektywy rozwoju. Środki chemiczne i zabiegi ochronne stosowane w czasie wegetacji roślin.

II. UPRAWA WARZYW

1. Umiejętności i wiadomości

- poznanie wymagań roślin warzywnych uprawianych gruntowo w stosunku do składników nawozowych, temperatury, światła, wilgotności;
- przygotowanie gleby pod wysiew i sadzenie warzyw;
- przekopywanie ziemi narzędziami ręcznymi;
- obliczanie potrzebnej ilości nasion i rozsady;
- zakładanie inspektów: wybór i rozplanowanie terenu, terminy i zasady zakładania. Rodzaje ziemi używanej do zakładania inspektów, jej przygotowanie;

- produkcja rozsady w inspektach: regulowanie dopływu światła i temperatury, wietrzenie, dokarmianie i hartowanie rozsady;
- sadzenie i pielęgnowanie roślin warzywnych;
- zakładanie i przerabianie stosów kompostowych.

2. Tematy prac do wykonania

- według wzoru zakładanie inspektu (przygotowanie materiału grzejnego, wykonanie mat, przygotowanie wietrzników, skrzynek do siewu, cieniówek, znaczników), przygotowanie ziemi do inspektu, szklenie, kitowanie, konserwacja okien inspektowych, produkcja rozsady, zabiegi agrotechniczne zapobiegające chorobom i szkodnikom;
- według projektów uczniów: pielęgnacja roślin warzywnych;
- inne.

3. Materiały i narzędzia

- nasiona wybranych do uprawy roślin warzywnych;
- narzędzia stosowane w ogrodnictwie;
- dodatkowe wyposażenie inspektu: maty, wietrzniki, cieniówki, znaczniki;
- materiały uzupełniające: piasek, torf, glina, nawozy mineralne;
- inne.

4. Wybrane zagadnienia ogrodnictwa

- Produkcja warzyw w ośrodku-regionie i jej znaczenie dla prawidłowego żywienia. Rodzaje i kierunki produkcji warzywniczej.

III. UPRAWA ROŚLIN JAGODOWYCH

1. Umiejętności i wiadomości

- poznanie wymagań krzewów jagodowych odnośnie do składników nawozowych, temperatury, światła i wilgotności;
- poznanie sposobów ulepszania gleb: melioracja, deszczowanie, nawożenie, zmianowanie roślin;
- poznanie sposobów zaspokajania wymagań pokarmowych krzewów jagodowych oraz wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych;
- poznanie głównych chorób i szkodników krzewów jagodowych oraz sposobów zapobiegania i zwalczania ich;
- prawidłowe i bezpieczne posługiwanie się narzędziami stosowanymi w sadownictwie.

2. Tematy prac do wykonania

— według wzorów: założenie plantacji truskawek, poziomek, uprawa krzewów jagodowych do wyboru przez szkołę — porzeczki, agrest, maliny (różne odmiany w celu dokonywania porównań);

— według projektów uczniów: sprzęt do zbierania owoców i inne.

3. Materiały i narzędzia

— nasiona poziomek i truskawek, sadzonki krzewów jagodowych;

— skrzynki drewniane do wysiewu nasion;

— narzędzia ogrodnicze do spulchniania ziemi, odchwaszczania mechanicznego, sprzęt do rozpylania środków owadobójczych;

— nawozy mineralne i organiczne;

— inne.

4. Wybrane zagadnienia sadownictwa

Rodzaje produkcji sadowniczej w ośrodku-regionie, możliwości jej rozwoju. Znaczenie gospodarcze uprawy roślin jagodowych.

IV. UPRAWA ROŚLIN OKOPOWYCH

1. Umiejętności i wiadomości

— poznanie ważniejszych roślin okopowych i ich wymagań w stosunku do składników nawozowych, temperatury, światła, wilgotności;

— poznanie czynników klimatycznych i warunków glebowych siedliska oraz ich kompleksowego działania na wzrost i rozwój roślin uprawnych;

— poznanie i stosowanie sposobów ulepszania gleby;

— poznanie rodzajów zabiegów uprawowych. Kolejność i zasady uprawy roli w gospodarstwie; uprawki jesienne, wiosenne i poźniwne — terminy ich wykonania;

— poznanie sposobów rozmnażania roślin okopowych oraz nabycia umiejętności wykonywania prac związanych z zakładaniem upraw roślin okopowych;

— poznanie i stosowanie metod ochrony roślin okopowych przed szkodnikami i chorobami.

2. Tematy prac do wykonania

— według wzorów: założenie uprawy ziemniaków wczesnych i późnych, wykonywanie czynności pielęgnacyjnych; założenie uprawy buraków cukrowych, wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych łącznie z ochroną roślin wykonywaną ręcznie i mechanicznie;

— według projektów uczniów: zbiór ziemniaków i buraków.

3. Materiały i narzędzia

- łopaty, grabie, inne narzędzia do spulchniania ziemi i mechanicznego jej odchwasczania;
- kosze wiklinowe;
- środki chemiczne do zwalczania chorób i szkodników roślin okopowych. przyrządy do ich rozprowadzania;
- inne.

4. Wybrane zagadnienia rolnictwa

Rodzaje i kierunki rozwoju produkcji roślin okopowych w regionie. Znaczenie gospodarcze rozwoju upraw roślin okopowych. Mechanizacja pracy i korzystanie z bazy maszynowej kółka rolniczego.

V. PIELEGNACJA TERENÓW ZIELONYCH I SZKÓLEK LEŚNYCH

1. Umiejętności i wiadomości

- poznanie wartości zdobniczej roślin w otoczeniu człowieka;
- rodzaje i przeznaczenie terenów zielonych w ośrodkach miejskich i wiejskich. Dobór roślin;
- zakładanie i pielęgnowanie terenów zielonych. Przygotowanie gleby, sadzenie, pielęgnacja roślin;
- zakładanie i pielęgnowanie trawników;
- pielęgnowanie szkółki leśnej;
- konserwacja sprzętu rekreacyjnego będącego uzupełnieniem terenów zielonych.

2. Tematy prac do wykonania

- według wzorów: zabiegi pielęgnacyjne terenów zielonych lub szkółek leśnych, ręczna i mechaniczna ochrona roślin przed chorobami i szkodnikami, formowanie koron krzewów i drzew;
- według projektów uczniów: zaprojektowanie terenu rekreacyjnego (zielonego) wokół własnej szkoły, pielęgnacja;
- inne.

3. Materiały i narzędzia

- łopaty, grabie, pazurki, zraszacze;
- doniczki, skrzynki drewniane, kosze i inne.

4. Wybrane zagadnienia rolnictwa

Szkółki leśne, ich charakterystyka i znaczenie dla zadrzewiania kraju. Szkoły zawodowe przygotowujące do pielęgnacji terenów zielonych.

PROFIL RĘKODZIELNICZY

Zajęcia praktyczne o profilu rękodzielniczym zaznajamiają przede wszystkim z technikami regionalnymi opartymi na tradycjach sztuki ludowej. Ich celem jest wprowadzenie uczniów w jeden z rodzajów pracy rękodzielniczej w ośrodku-regionie.

W wyniku realizacji programu zajęć o profilu rękodzielniczym uczeń powinien:

- rozpoznawać właściwości surowców, materiałów, tworzyw;
- bezpiecznie posługiwać się narzędziami i specjalistycznymi urządzeniami technicznymi przy wykonywaniu przedmiotów w zakresie wybranej grupy rękodzieł;
- korzystać z literatury fachowej.

I. WYCINANKI

1. Umiejętności i wiadomości

— poznanie rodzajów i właściwości materiałów papierniczych stosowanych w wycinance: papier biały, kolorowy, matowy, błyszczący, podklejany, karton, tomaton, celofan;

— opanowanie podstawowych operacji technologicznych zaginanie i zalamywanie papieru w zależności od rodzaju wycinanki, cięcie i wycinanie oraz klejenie i naklejanie wycinanek na karton;

- oprawianie celofanem wycinanki naklejonej na biały karton;
- poznanie narzędzi służących do sporządzania wycinanek, bezpieczne ich stosowanie i utrzymywanie w stanie sprawności.

2. Tematy prac do wykonania

— według wzorów: wycinanki regionalne jednobarwne i wielobarwne (kroka, gwiazdki, wstęgi);

— według projektów uczniów: wycinanki i naklejanki jedno- i wielobarwne;

- inne.

3. Materiały i narzędzia

- papier biały, kolorowy (błyszczący i matowy), karton, celofan, klej;
- nożyczki do cięcia papieru, podzelki i podkładka do klejenia i inne.

4. Wybrane zagadnienia sztuki ludowej

Tradycje wycinanki ludowej w Polsce i w danym regionie, ich rodzaje i funkcje. Rola muzeum etnograficznego w rozwoju sztuki ludowej.

II. WYROBY ZE SKÓRY

1. Umiejętności i wiadomości

- dobór odpowiednich grubości i koloru skóry do zaplanowanego wyrobu;
- rozkrój skóry;
- doskonalenie operacji technologicznych związanych z wykonywaniem wyrobów ze skóry;
- posługiwanie się dziurkaczem różnych rozmiarów i profilów, obsługa maszyny do zbijania zatrzasek;
- szycie ręczne skóry;
- klejenie elementów skórzanych, dobór odpowiedniego kleju;
- prawidłowe i bezpieczne posługiwanie się narzędziami.

2. Tematy prac do wykonania

- według wzorów: paski do zegarków i odzieży, futerały na: okulary, pióra, ołówki, szczyryki, grzebienie;
- według projektów uczniów: portmonetki na bilon, breloczki do kluczy, różnego rodzaju i zastosowania futerały, biżuteria (wisiorzki, bransoletki, zakładki do książek);
- inne.

3. Materiały i narzędzia

- odpady ze skór miękkich galanteryjnych cielęcych, juchtów naturalnych, przędza rymarska, zatrzaski galanteryjne, sprzączki do pasków;
- igły rymarskie, szydełka, szydła, kołodka, dziurkacze profilowe i inne.

4. Wybrane zagadnienia sztuki ludowej

Działalność twórców ludowych w zakresie galanterii skórzanej. Wyroby ze skóry w Polsce i we własnym regionie. Muzeum etnograficzne i jego rola w rozwoju sztuki ludowej.

III. ARTYSTYCZNA GALANTERIA DRZEWNA

1. Umiejętności i wiadomości

- zasady doboru drewna odpowiedniego gatunku w zależności od rodzaju wyrobów charakterystycznych dla regionu;
- poznanie właściwości i zastosowanie materiałów pomocniczych stosowanych w galanterii drzewnej;
- rodzaje okuć stosowanych w galanterii kasetowej i drażonej;

- poznanie i stosowanie połączeń stolarskich występujących przy wytwarzaniu galanterii drzewnej;
- doskonalenie metod wytwarzania galanterii drzewnej;
- poznanie procesów technologicznych stosowanych w zdobnictwie drzewnym; rzeźbienie, inkrustacja, intarsja, wypalanie, malowanie;
- prawidłowe i bezpieczne posługiwanie się narzędziami stosowanymi przy wytwarzaniu artystycznej galanterii drzewnej.

2. Tematy prac do wykonania

- według wzorów: zgodnie z tradycją regionu kasety o prostych rozwiązaniach konstrukcyjnych i mieskomplikowanej ornamentyce zdobniczej wypalanej, rzeźbionej, malowanej; serwetniki, półeczki na przyprawy kuchenne, łyżki drewniane, tacki, podstawki;
- według projektów uczniów: szkatuły drążone, wieszaki kuchenne, ramki do obrazków, wycinanek, grafiki;
- inne.

3. Materiały i narzędzia

- małe kawałki drewna liściastego (lipy, topoli, brzozy);
- bejce i barwniki do drewna, farby emulsyjne i plakatowe, lakier bezbarwny, farby olejne;
- zawiaski kasetowe, kołki szewskie, drut;
- połki ręczne, młotki, dłuta stolarskie i rzeźbiarskie, wypalarka, pędzle, wiertarka elektryczna;
- inne.

4. Wybrane zagadnienia sztuki ludowej

Praca ludzi trudniących się artystyczną galanterią drzewną. Zdobnictwo regionalne. Muzea regionalne, ich działalność i znaczenie dla rozwoju sztuki ludowej.

IV. PLECIONKARSTWO-KOSZYKARSTWO

1. Umiejętności i wiadomości

- poznanie właściwości podstawowych surowców i materiałów stosowanych w plecionkarstwie-koszykarstwie: wiklina, rogożyna, słoma, dartki drzewne (leszczyna, sośnina, osika);
- poznanie sposobów przygotowania poszczególnych surowców i metod ich obróbki;
- poznanie i stosowanie zasad wytwarzania wyrobów plecionkarsko-koszykarskich;

— bezpieczne posługiwanie się narzędziami stosowanymi w plecionkarstwie.

2. Tematy prac do wykonania

— według wzorów: proste formy dekoracyjne z wikliny, proste elementy konstrukcyjne kosza z wikliny zielonej i okorowanej, ozdoby choinkowe ze słomy, torebki (koszyki) z rogożyny, łubianki i koszyczki na święconki z dartki drzewnej, kwiaty z dartki osikowej, wycieraczka ze słomy, misa płaciona ze słomy;

— według projektów uczniów: ozdoby na ścianę z wikliny, słomy, dartki drzewnej, maty ze słomy i inne.

3. Materiały i narzędzia

— wiklina zielona i okorowana, rogożyna, słoma, dartki (łuby) drzewne (leszczyna, osika, sosna), nici, sznurek;

— basen (naczynie do moczenia wikliny), deska — ława koszykarska, skrzynka na narzędzia, noże koszykarskie, sekator, kamień do ostrzenia noży i sekatora, obcęgi, ubijacze, wyginacze do kijów, młotki, przecinaki, rozwieracz, wkrętak, pilniki trójkątne, piłki ręczne, szydła, formy i modele;

— inne.

4. Wybrane zagadnienia sztuki ludowej

Warsztaty wybitnych plecionkarzy-koszykarzy w regionie. Muzeum regionalne, jego działalność i znaczenie dla rozwoju sztuki ludowej.

V. WYROBY CERAMICZNE

1. Umiejętności i wiadomości

— rozróżnianie podstawowych surowców do wyrobów garncarskich: kamionkowych, porcelanowych, fajansowych, określenie ich cech charakterystycznych, rozróżnianie cech charakterystycznych gotowych wyrobów garncarskich;

— opanowanie operacji technologicznych w zakresie wykonywania form gipsowych, odlewania wyrobów w formach gipsowych, toczenia na kole garncarskim, lepienia uszu i łączenia wyrobów, suszenia i wypalania gotowych wyrobów;

— bezpieczne posługiwanie się narzędziami i urządzeniami do wytwarzania wyrobów ceramicznych.

2. Tematy prac do wykonania

— według wzorów: miseczki odlewane, plakiety, kafelki, toczone miseczki;

- według projektów uczniów: odlewane plakiety okolicznościowe, toższone miseczki ozdobne, figurki ręcznie kształtowane;
- inne.

3. Materiały i narzędzia

- glina przygotowana do pracy, gips;
- noże modelarskie do obróbki gipsu, rylce, nacinacz ręczny, naczynia na wodę, gąbki, deski do suszenia i inne.

4. Wybrane zagadnienia sztuki ludowej

Twórczość wybitnych garncarzy w ośrodku-regionie. Muzea regionalne, ich działalność i znaczenie dla rozwoju sztuki ludowej.

VI. HAFT

1. Umiejętności i wiadomości

- poznanie właściwości i zastosowania tiulu bawełnianego i przędzy białej bawełnianej ze skrętem;
- opanowanie podstawowych umiejętności w zakresie ściegów krzyżowanych na płótnie białym lnianym oraz haftu na tiulu;
- przygotowanie płótna i przędzy o odpowiedniej grubości, skręcie i kolorystyce, dobór igieł;
- przygotowanie tiulu, przędzy o odpowiedniej grubości i skręcie, dobór igieł, przewlekanie przędzy;
- prawidłowe i bezpieczne posługiwanie się narzędziami używanymi przy wytwarzaniu haftu.

2. Tematy prac do wykonania

- według wzorów: zakładka, serwetka, bluzka ozdobiona haftem krzyżykowym, kołnierzyk i fartuszek ozdobione haftem na tiulu;
- według projektów uczniów: okładka na książkę, futerał na okulary ozdobiony haftem krzyżykowym, szal, zasłonka, serwetka zdobiona haftem na tiulu;
- inne.

3. Materiały i narzędzia

- płótno lniane różnej grubości, tiul bawełniany, przędza biała i bawełniana różnej grubości i barwy;
- igły, napastrki, nożyczki i inne.

4. Wybrane zagadnienia sztuki ludowej

Twórczość ludowych hafciarek i koronczarek w ośrodku-regionie. Muzeum regionalne i jego wpływ na rozwój rękodziela ludowego.

VII. TKACTWO

1. Umiejętności i wiadomości

— sploty zasadnicze i pochodne, sploty rządkowe jedno- i dwustronne, sploty rządkowe łamane po osnowie i wątku, sploty rządkowe symetryczne po osnowie i wątku;

— budowa krosna tkackiego — szkielet krosna i jego części składowe;

— zastosowanie w tkactwie materiałów odpadowych;

— ogólne zasady farbowania przędzy;

— szpulowanie i przewijanie przędzy;

— snucie osnowy na ramach i snowadle ręcznym;

— rozpracowanie techniczne wzoru (wielkość, kształt figur, symetria tkaniny, obramowanie);

— bezpieczne posługiwanie się narzędziami i urządzeniami stosowanymi w tkactwie.

2. Tematy prac do wykonania

— według wzorów: kilimek, mała zapaska, krajka, pasiaki regionalne, chodniki-szmaciaki, sumaki;

— według projektów uczniów: małe formy dekoracyjne tkane na ramie lub krośnie, bicznik, mata ozdobna, opaska na głowę i inne.

3. Materiały i narzędzia

— przędza ręcznie przędziona, ścinki futrzarskie, ścinki tkanin, słoma rogożyna;

— barwniki do wełny;

— ramy tkackie, krosno i inne.

4. Wybrane zagadnienia sztuki ludowej

Praca ludzi trudniących się ludowym tkactwem artystycznym. Wybitni twórcy ludowi w ośrodku-regionie: Muzeum regionalne i jego wpływ na rozwój ludowego tkactwa artystycznego.

VIII. DZIEWIARSTWO

1. Umiejętności i wiadomości

- rozróżnianie włóczek wełnianych i bawełnianych oraz nici;
- poznanie trudniejszych wiązań dziewiarskich i ich zastosowań w dziewiarstwie ludowym;
- poznanie wzorów regionalnych dwu- i wielobarwnych;
- opanowanie umiejętności wykonywania wyrobów dziewiarskich według wzorów regionalnych;
- prawidłowe i bezpieczne posługiwanie się narzędziami przy wykonywaniu ręcznym dzianin.

2. Tematy prac do wykonania

- według wzorów: szalik wełniany, chusta na głowę, rękawiczki, skarpety, kamizelka dziana, sweter z rękawami;
- według projektów uczniów: rękawice, czapki, szalik, koronki wełniane i inne.

3. Materiały i narzędzia

- włóczki, nici, barwniki, utrwalacze;
- druty dziewiarskie, szydełka, haczyki z zapadkami do podnoszenia oczek, taśmy krawieckie, igły, nożyce i inne.

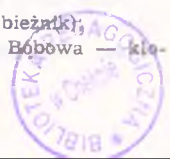
4. Wybrane zagadnienia sztuki ludowej

Dziewiarstwo ręczne w ośrodku-regionie, jego cechy charakterystyczne. Muzea regionalne i ich wpływ na rozwój sztuki ludowej.

IX. KORONKI

1. Umiejętności i wiadomości

- poznanie technik wykonania koronek — szydełkowe i klockowe;
- stosowanie odpowiednich przędz do wymienionych technik;
- szydełkowa: nici lniane, bawełniane, wełniane, jedwabne;
- klockowa: nici lniane, bawełniane;
- opanowanie techniki wykonywania koronek szydełkowych i klockowych;
- łączenie koronek klockowych z płótnem (serwetka, bieżnik);
- charakterystyka regionalnych wzorów koronek (np. Bobowa — klockowe, Koników — szydełkowe);

- poznanie zasad wykańczania koronek; pranie, usztywnianie, prasowanie;
- prawidłowe i bezpieczne posługiwanie się narzędziami do wytwarzania koronek.

2. Tematy prac do wykonania

- wykonanie serwetki klockowej według wzorów regionalnych;
- wykonanie serwetki klockowej łączonej z płótnem według wzorów regionalnych,
- wykonanie mankietów i paseczków. małej serwetki. techniką szydełkową według wzorów regionalnych,
- Inne.

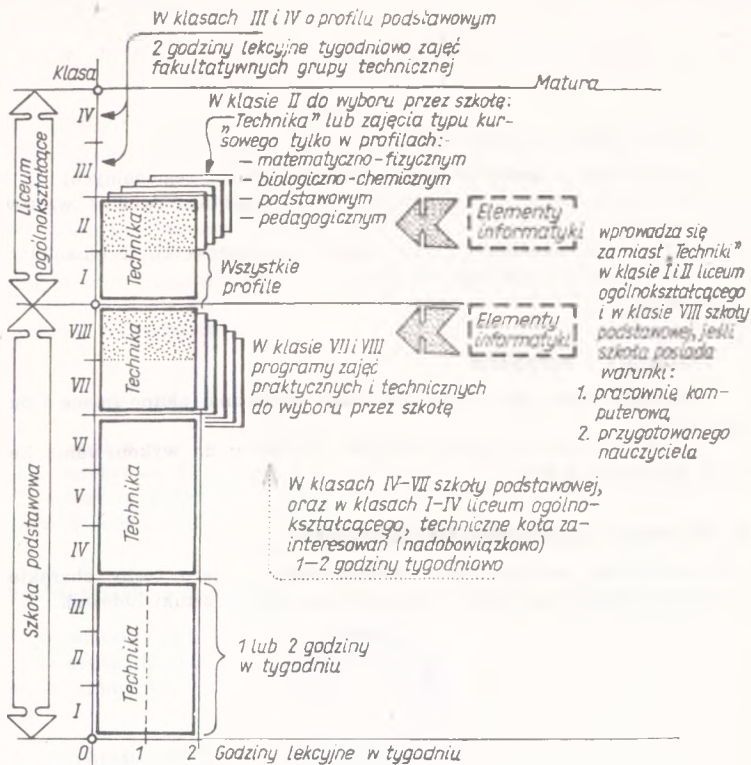
3. Materiały i narzędzia

- przędza lniana, bawełniana, wełniana, jedwabna: płótno lniane i bawełniane;
- szydełka różne, nożyczki, komplet przyborów do wykonywania koronki klockowej i inne.

4. Wybrane zagadnienia sztuki ludowej

Koronkarstwo artystyczne w ośrodku-regionie, jego cechy charakterystyczne. Muzea regionalne i ich wpływ na rozwój sztuki ludowej.

„Zajęcia techniczne” oraz „Elementy informatyki” w szkolnictwie ogólnokształcącym od września 1990 roku.

ISBN 83-02-04575-6

ISBN 83-02-04575-6

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne
Warszawa 1994

Druk wykonano w:
Zakład Poligraficzny „COLOR CB”
ul. Królewska 27 Warszawa